

EDUCAȚIA ESTETICĂ ÎN FAMILIE: CULTIVAREA COPILULUI PRIN INTERMEDIUL TEZAUROLUI MUZEAL

Tatiana FILIPSKI, dr., lector univ., UTM

CZU:37.015:069.12

Rezumat: Articolul reprezintă un studiu teoretico-practic, care reflectă importanța și necesitatea valorificării tezaurului muzeal în educația estetică a familiei și cultivarea copilului. Sunt expuse și analizate succint unele viziuni ale cercetătorilor cu privire la aspectele pedagogice ale educației estetice și ale educației muzeale, focusate pe cultivarea copiilor prin tezaurul muzeal în cadrul familiei și a instituțiilor de învățământ. Este argumentată cunoașterea și aplicarea în spațiul muzeal a *teoriilor învățării* menite să eficientizeze educația estetică în familie și să cultive copilul prin intermediul tezaurului muzeal. Totodată, sunt stabilite **strategiile operaționale** ce ar armoniza resursele, posibilitățile și abilitățile muzeale în contextul realizării cultivării copilului în cadrul familiei și a instituțiilor de învățământ; oferite condiții de optimizare a cultivării interesului copilului pentru tezaurul muzeal; concluzii și recomandări.

Cuvinte-cheie: educație estetică, educație muzeală, tezaur muzeal, familie, spațiu muzeal, teorii ale învățării

Abstract. The article represents a theoretical-practical study, which reflects the importance and necessity of the museum treasure in the aesthetic education of the family and the cultivation of the child. In the paper, researchers' views on the pedagogical aspects of aesthetic education and museum education, focused on the cultivation of children through the museum treasure in the family and educational institutions, are presented and briefly analyzed. The knowledge and application in the museum space of the *learning theories* aimed at making the aesthetic education in the family more efficient and cultivating the child through the museum treasure is argued. Additionally, **operational strategies** are established that would harmonize museum resources, possibilities and

abilities in the context of achieving the cultivation of the child within the family and educational institutions; provided conditions to optimize the cultivation of the child's interest in the museum treasure; conclusions and recommendations.

Keywords: aesthetic education, museum education, museum treasure, family, museum space, learning theories

Educația estetică în familie este o preocupare prioritară pentru părinți, având în vedere importanța dezvoltării simțului estetic și cultivarea gustului pentru frumos a copiilor încă de la o vârstă fragedă. O sursă valoroasă de învățare/dezvoltare estetică este tezaurul muzeal ce cuprinde opere de artă, obiecte de însemnătate istorică și culturală, artefacte etc. deținute și expuse în muzee sau în colecții private. În viziunea cercetătoarei Larisa Cuznețov, familia reprezintă, *prin valorificarea funcțiilor sale, mediul primar, dar și cel fundamental în care se plăsmuiesc și se pun bazele personalității individului* [4, p. 36] totodată, *familia este cea dintâi școală în care copiii învață să se comporte în viață și în societate* [3, p. 303].

Muzeul contemporan, în cursul dezvoltării sale, a suportat schimbări relevante și complexe la nivel global atât în forma de prezentare, cât și în conținutul tezaurului deținut. Așadar, de la rolul de depozit de artefacte și obiecte vechi, muzeul devine o instituție culturală postmodernă și constructivă, axată pe educație, dotată cu tehnologii informaționale moderne, cu deschidere spre publicul larg, ce contribuie la achiziționarea, păstrarea, cercetarea și promovarea valorilor culturale, istorice, artistice și științifice. Această instituție organizează și desfășoară diverse expoziții, conferințe, ateliere educaționale și artistice devenind treptat un spațiu de întâlnire între generații, între culturi, între prezent, trecut și viitor. Educația muzeală, denotă și fixează cadrul prin care conținuturile educației estetice pot fi

realizate în acest spațiu inedit, iar scopul principal al său, este să dezvolte și consolideze cunoștințele, abilitățile și atitudinile publicului muzeal prin experiențe educaționale inovatoare și interdisciplinare. Muzeul contemporan este un aliat și partener educațional fidel al instituțiilor de învățământ și al familiei ce elaborează și implementează proiecte, programe culturale, completând și sprijinind curriculumurile școlare și activitățile familiale de culturalizare a copiilor prin intermediul tezaurului muzeal [6].

Cercetătorul C. Cucos susține că *muzeul alături de familie dezvoltă și formează percepții și trăiri emoționale față de timp și temporalitate, îi responsabilizează pe tineri și copii față de o anumită tradiție, contribuind la conturarea identităților individuale și colective prin respect și autodisciplină* [2, p. 188].

Din cele expuse mai sus conchidem că cultivarea copilului prin intermediul tezaurului muzeal trebuie să fie inițiată atât în familie cât și în cadrul instituțiilor de învățământ. În viziunea cercetătorului Л. С. Выготский, *copii pot beneficia de înțelepciunea acumulată de generațiile anterioare, preluând cultura specifică, realizările intelectuale, materiale, științifice și artistice pentru a le dezvolta în continuare* [9, p. 73].

Incitarea copilului pentru valorificarea tezaurului muzeal în familie devine un factor important de culturalizare, de dezvoltare estetică și educație armonioasă a generațiilor în creștere. În acest sens, muzeul poate oferi oportunități excelente de promovare a tezaurului muzeal axate pe activități interactive educative adaptate particularităților de vârstă a copiilor dar atractive și distractive pentru toată familia.

Spațiul muzeal necesită o transformare radicală în platforme educaționale experiențiale accesibile și captivante, unde copiii să observe, descopere și să înțeleagă semnificația artefactelor expuse. La fel, în spațiul muzeal copiii și părinții să participe

activ la reconstrucția diferitor secvențe istorice sau artistice care ar contribui la cultivarea interesului pentru îndeletnicirile, portul și creațiile strămoșilor noștri. În contextul problemei abordate, este necesar să precizăm faptul că cunoașterea și aplicarea în educația muzeală a *teoriilor învățării*, precum: *teoriile umaniste ale învățării* ce configurează importanța creșterii personale și a dezvoltării individuale în procesul de învățare [8]; *teoria învățării social-cognitive* ce se centrează pe importanța interacțiunii dintre mediul învățării și procesul cognitiv în cadrul social (muzeu) [5] și *paradigma cognitiv-constructivistă* care este o abordare a procesului de învățare bazată pe cunoașterea construită prin experimentare [1], ceea ce ar spori considerabil eficiența acțiunilor educaționale, creând atât în cadrul muzeului cât și a familiei, un mediu favorabil de învățare, care ar sprijini construcția cunoașterii, dezvoltarea autoeficienței, încurajarea interacțiunii, colaborării, motivației, observației și interiorizarea comportamentelor pozitive.

Cultivarea copilului prin intermediul tezaurului muzeal poate fi considerată drept o *strategie magistrală de formare a culturii muzeale* prin implicarea tuturor membrilor familiei, dar și a instituțiilor educaționale cu toate nivelurile și treptele de învățământ. Pentru o descriere mai amplă și argumentarea eficientizării cultivării copilului, axată pe cunoașterea și aprecierea tezaurului muzeal, am stabilit un șir de **strategii operaționale** menite să armonizeze resursele, posibilitățile și abilitățile muzeale în cadrul realizării acestui proces complex de formare/dezvoltare armonioasă a personalității umane, după cum urmează:

- vizitarea muzeelor și a programelor muzeale organizate în concordanță cu particularitățile de vârstă a copiilor, unde aceștia să vizualizeze sau să atingă exponate interesante și importante din perspectivă istorică, culturală, artistică sau științifică;

- colaborarea muzeului cu familia, instituțiile de învățământ și cele comunitare;
- ghidaj muzeal specializat acordat de către muzee într-un limbaj accesibil și coerent;
- utilizarea materialelor de învățare corespunzătoare precum broșuri, cărți sonore, pliante, videouri etc., ce ar permite copiilor să-și aprofundeze cunoștințele și să consolideze informațiile acumulate în mediul muzeal;
- organizarea unor activități în afara muzeului în scopul dezvoltării interesului copiilor pentru moștenirea culturală națională și universală oferindu-le oportunități de vizitare a mănăstirilor, a monumentelor de valoare istorică și artistică etc.;
- organizarea activităților axate pe dezvoltarea abilităților practice, ce ar contribui la promovarea tradițiilor sau a profesiilor, precum: coacerea cozonacilor pascali, a crăciunelor, a hulubașilor, a plăcintețelor etc., după rețetele moștenite de la bunici; toarcerea lânii, croșetarea, brodarea sau împletirea diverselor articole, utilizând modelele deținute de muzeu.

În acest context, este necesar să precizăm, că strategiile propuse de noi au fost elaborate, experimentate și validate cu succes în cadrul elaborării tezei de doctor cu titlul *Fundamente pedagogice ale educației muzeale a liceenilor în cadrul colaborării școală-familie-comunitate* [7].

La fel, în familie, părinții pot și trebuie să asigure o continuitate ce vizează fixarea și consolidarea cunoștințelor acumulate în spațiul muzeal prin elaborarea și implementarea propriilor activități. În continuare, vom oferi câteva **condiții de eficientizare a cultivării interesului copilului pentru tezaurul muzeal**:

- planificarea vizitei la muzeu, galerie de artă sau edificiu de interes cultural, în concordanță cu particularitățile

de vârstă a copilului, inițial oferindu-i informații despre obiectivele, expozițiile și exponatele muzeului, demonstrându-i reproduceri sau poze prin explicațiile contextului cultural sau istoric, în care au fost create obiectele ce urmează a fi vizionate;

- participarea activă alături de copii la activitățile interactive desfășurate în incinta muzeului, apoi gândirea și crearea propriilor activități, jocuri, povestiri sau povești despre exponatele vizionate;
- discutarea cu copilul despre anumite exponate sau expoziții muzeale, îndemnându-l să descrie artefactele care l-au impresionat;
- organizarea, în urma vizitelor la muzeu a activităților creative sau a atelierelor de creație în familie, unde copilul ar reproduce cele vizionate sau ar elabora propriile lucrări reunite într-o expoziție personală;
- realizarea în familie a unor experimente științifice și creative axate pe vizionarea expozițiilor prin implicarea activă a copiilor în învățarea prin descoperire;
- oferirea posibilității copilului de a alege muzeul sau exponatele ce urmează a fi vizionate, lecturând împreună cărți sau materiale despre acestea, încurajând observarea, explorarea și învățarea.

Așadar, prin intermediul activităților de educație muzeală, desfășurate în cadrul muzeelor dar și în familie, copiii își pot dezvolta gustul estetic elevat, învăța informații utile despre artă, istorie, despre cultură și valorile etern-umane, care sunt asociate cu acestea, consolidându-și conduita morală și relațiile interpersonale, inclusiv cele intergeneraționale.

Totodată, copiii împreună cu părinții achiziționează competențe de cunoaștere și înțelegere a artefactelor, a siturilor istorice, geografice, a obiectelor de artă etc.; abilități practice de

elaborare a unor produse personale (desene, lucrări croșetate, broderii etc.); abilități transferabile de lucru în echipă, de utilizare a tehnologiilor informaționale etc.; abilități de gestionare a emoțiilor; abilități de gândire critică; abilități de comportament decent; valori, atitudini și sentimente.

În concluzie, educația estetică în familie are menirea să stimuleze capacitatea copilului de a aprecia și a înțelege istoria, cultura și arta, iar rolul tezaurului muzeal, abordat printr-o evaluare intenționată și continuă, este unul foarte important în proliferarea valorilor naționale și universale, în toate domeniile de activitate, orientându-se spre dezvoltarea-formarea personalității umane și promovând învățarea pe tot parcursul vieții.

Bibliografie:

1. COCORADĂ, E. *Introducere în teoriile învățării*. Iași: Editura Polirom, 2010. 216 p. ISBN 978-973-46-1811-8.,
2. CUCOȘ, C. *Pedagogie*. Ed. a III-a revăzută. Iași: Editura Polirom, 2014. 536 p. ISBN 978-973-46-4041-6.
3. CUZNEȚOV, L. *Universul familiei. Familia ca proiect existențial și cultura educației familiale*. Chișinău: Editura Lexicon, 2022. 409 p. ISBN 978-9975-163-12-5.
4. CUZNEȚOV, L. *Ideile și acțiunile morale familiale ca factor decisiv al educației de calitate în contextul parteneriatului școală-familie-comunitate*. Chișinău, în: *Acta et commentationes (Științe ale Educației)*. 2017, nr. 2(11), pp. 36-48. ISSN 1857-0623.
5. DOBRIDOR, I.-N.; PĂNIȘOARĂ, I. O. *Știința învățării. De la teorie la practică*. Iași: Editura Polirom, 2008. 254 p. ISBN 978-973-46-1076.
6. FILIPSKI, T. *Educația muzeală. Colaborarea instituției de învățământ-muzeu-familie-comunitate*. Studiu monografic. Chișinău: CEP USM, 2021. ISBN 978-9975-158-51-0, 149 p.
7. FILIPSKI, T. *Fundamente pedagogice ale educației muzeale a liceenilor în cadrul colaborării școală-familie-comunitate*. Teză de doctor în științe ale educației. Chișinău, 2022. 134 p. Cu titlu de manuscris: C.Z.U.: 37.015:069(043.3),

8. http://www.cnaa.md/files/theses/2022/58262/tatiana_filipski_thesis.pdf
9. PĂNIȘOARĂ, G. *Psihologia învățării. Cum învață copiii și adulții?* Iași: Editura Polirom, 2019. 294 p. ISBN 978-973-46-7700-9
10. SĂLĂVĂSTRU, D. *Psihologia învățării: teorii și aplicații educaționale*. Iași: Editura Polirom, 2009. 228 p. ISBN 978-973-46-1525-4.